

DELO

IN ŠTUDIJSKA
TRST
NARODNA KUPNICA

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 22. maja 1981
Leto XXXIII. - Štev. 10
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

ZMAGALA JE ZDRAVA PAMET

Izidi petih referendumov so znani. Slišali smo tudi prve komentarje. Zato nam je tudi dovoljeno, da jih komentiramo tudi mi, pa bolj umirjeno in z razmišljanjem.

Vsi hitijo in zatrjujejo, da so zmagali. V resnici pa lahko mirne duše napišemo nesporno resnico, da je zmagala zdrava pamet. Zmagala sta treznost in realizem ljudstva, ki ne naseda več limanicam demagogije, emocionalnosti in hinarčevanja. Ljudstva, ki je najbrž tudi verno v veliki večini, je pa obenem tudi zato najbolj dovteto za laično ločevanje verskih načel od družbenega realizma.

Zato se ne moremo strinjati, če kdo trdi, da so zmagali laiki proti katoličanom. Najbrž je resnica bolj zapletena. Zmagala je laična miselnost, ki si je utrla globoke vrzeli tudi v skupnosti vernikov, kajti za NE, proti poskusom spremembe ali odprave zakona 194 je glasovala tudi velika množica ljudi, ki sicer hodi v cerkev ali glasuje za KD.

Seveda je bil kdo tudi poražen. Predvsem tisti, ki so že osmič poskusili zasejati razdor med italijanskim ljudstvom in parlamentom. Referendumi so imeli namreč dvojno vsebino. Glasovali smo o posameznih zakonih in o njihovi vsebini, obenem pa je bilo petkratno glasovanje en sam referendum o odnosu ljudstva do svojih predstavniških in zakonodajnih teles. V obdobju družbene in gospodarske krize, ki ga spremlja tudi kriza zaupanja ljudi v politiko in politične stranke, je najbrž kdo mislil, da bo referendum postavil na laž parlament in njegove izbire. To pa naj bi bil začetek »druge republike«. Poskusi destabilizacije so se tudi tokrat izjalovili. Ljudsko glasovanje je pokazalo sozvočje z izbirami parlamenta, čeprav je bilo razmerje sil spremenjeno. Če je bil, naprimer, zakon 194 o prekinitvi nosečnosti sprejet z relativno večino glasov in tihim vzdržanjem KD, ga je ljudstvo potrdilo z dvotretjinsko večino!

Skratka, mirne duše lahko zapišemo, da volilci gledajo na stvari še bolj realistično kot njihovi politični predstavniki, da je torej »bolj na levo« kot sam parlament, a ne proti parlamentu in strankam, ki so v njem zastopane.

Politične posledice

Sedaj vsi hitijo z dokazovanjem pravilnosti svojih stališč in svoje politične strategije. Vladne stranke skušajo na primer dokazati, da referendum niso zadevali vlade, ki je bila »nevtralna«. Je

to resnica? Deloma že, saj se vlada res ni vmešavala v kampanjo v zvezi z referendumom, kar je tudi logično, če pomislimo, da so v vladi stranke »laične fronte«, in KD, ki so zavemale do referendumov vsaj tri različna stališča. Je pa tudi res, da je teden dni pred ljudskim glasovanjem sam socialistični tajnik Craxi, na seji CK PSI, poudarjal, da bi morebitna zmaga klerikalnega »gibanja za življenje« globoko pretresla odnose v vladni koaliciji. No, »gibanje za življenje« ni zmagalo, vendar ni mogoče reči, da se ni spremenilo prav nič. Goto vo je, naprimer, da spada v julijsko preverjanje dela vlade in vladne večine tudi problem revizije konkordata med Cerkvijo in državo. Grobo vmešavanje cerkvenih dostojanstvenikov v italijansko notranjopolitično življenje priča o nujnosti globokega preverjanja konkordata in terja natančne definicije o teh odnosih. Ne za to, da bi omejevali pristojnosti Cerkve, pač pa da bi zaščitili laični in torej »akonfesionalni« značaj italijanske države. Rezultat referendumu dokazuje, da so časi za tako revizijo dozoreli tudi preko zadovoljive mere.

Na vlado in vladno koalicijo pa mora vplivati tudi splošno vzdušje, ki je nastalo v državi in med volilci. Hočeš nočeš je bila KD še enkrat poražena, hočeš nočeš je tudi tokrat glavna teža zmage padla na enotne levičarske in laične sile, od KPI in PSI do manjših

sredinskih demokratičnih sil. Rezultati referendumov pričajo o tem, da sile omike, strpnosti in družbenega napredka nujno težijo na levo in terjajo, v odločilnih trenutkih, največijo strnjeno levičarskih sil. Predvsem komunistov in socialistov. Mar ni zgovorno dejstvo, da je bila v tej referendumski bitki, utišana vsakršna polemika med KPI in PSI?

Sedaj nas v kratkem čaka nova preizkušnja. Junija bodo v velikih mestih Italije (in predvsem v Rimu) občinske volitve. Na kocki je usoda levičarskih mestnih uprav. Prepričani smo, da zmaga na referendumih lahko pripomore k obnovi levičarskih mestnih uprav, čeprav KD še vedno upa na možnost levosredinskih koalicij s socialisti. Kaj bo storila PSI? Upamo, da ji volilci ne bodo dali možnosti drugačnih izbir.

In še nekaj. Rezultat referendumu je pokazal, da je Italija znatno bolj homogena kot doslej. Ko je šlo za razporoko smo opazili, da je bil razkorak med severom in jugom dežele zelo velik. Imenovali smo ga »škarje državljanske zvesti«. Danes pa opazamo, da je ob vprašanju splava bila diferenciacija zelo majhna. Jug je glasoval kakor sever. Demokristjanom in desnici tudi tokrat ni uspelo ustvariti na jugu rezervoarja reakcionarnih glasov, ki bi ga lahko iz-

Po 23. letih je tov. Jelka Gerbec spregovorila v slovenščini na Velikem trgu. Že po prvih besedah je čez trg zadonelo dolgo, občuteno ploskanje

koristili za politično izsiljevanje zaveznikov in partnerjev vladne koalicije.

Politično razmišljanje lahko zaključimo s preprosto ugotovitvijo, da dozoreva v italijanski družbi smisel za stvarno demokratično alternativo političnih sil, ki naj ozdravi gospodarstvo in obenem zagotovijo kakovostni skok v sistemu omikanega sožitja. Mračnjaštvo v Italiji nima globoke podlage.

Zaupanje v demokracijo

Izid referendumu je tudi dokazal nekaj pomembnega: ni res, da so Italijani naveličani demokracije, kot so skušali dokazovati nekateri politologi. Nasprotno, še imajo smisel za demokratično izbiranje in opredeljevanje. Kvečjemu so naveličani zlorabljanja demokracije. Udeležba na ljudskem glasovanju za pet referendumov je bila razmeroma visoka, okoli 80%.

Tudi niso glasovali kot ovce, na osnovi navetov in navodil posameznih strank. Referendumska kampanja je bila živahna in razvejana, ljudje so ji sledili, končno oceno pa so si ustvarili sami. Tudi tega ne gre podcenjevati.

Končno še majhen oklepaj glede vprašanja krščanske demokracije. Prepričan sem, da je KD slutila poraz. Zato je pustila, da so se v boj vključili klerikalci «Gibanja za življenje» in sama katoliška cerkev. KD jim je nudila nekaj pomoči, a se tokrat ni izpostavila v spopadu tako, kot senator Fanfani proti razporoki leta 1974. Zakaj tako? Odgovor mi je dal pred časom ugleden demokristjan, ki je napovedal poraz in ga utemeljeval s spremenjenimi značilnostmi večinske stranke. «Krščanska demokracija», je pravil, «nima nobenega upanja na uspeh, če gre za referendum, kjer ne glasujemo o stoličkih in kjer ni preferenc. KD je čedalje manj svetovnonazorska stranka in čedalje bolj stranka oblasti ter klientel. Te pa se uresničujejo s preferencami in stolički. Če tega ni, če glasovanje ne zadeva določenega interesnega območja, smo nujno obsojeni na poraz». Danes ugotavljam, da je imel ta anonimni demokristjan popolnoma prav in da očitno bolje pozna svojo stranko kot mi, ki smo njeni nasprotniki.

Poraz na referendumu o odpravi dosmrtnih ječe

Še krajša razmišljanja o ostalih referendumih. KPI je svetovala volilcem, naj glasujejo štirikrat NE in vsaj enkrat DA. Dejansko se ni zgodilo tako. Ljudstvo je s plebiscitarnim NE zavrnilo tudi zahtevo o odpravi dosmrtnih ječe, čeprav se je na papirju za odpravo najstrožje kazni izrekla fronta strank (KPI, PSI, PdUP, radikalci, PLI), ki na volitvah zbira 45% glasov. Polovica volilcev temu nasvetu ni sledila.

Očitno moramo ob tem delnem porazu razmišljati. Osebnost sem prišel do sledečih zaključkov.

1. Referendum o takih problemih ni umesten. Zmotili so se radikalci, ko so predlagali referendum doma o vsem. Ljudje so se opredelili načelno za potrditev obstoječih norm in torej tudi dosmrtnih ječe, posebno še, ker jim nismo dali jasne alternative, ker jim nismo povedali, kaj predlagamo «namesto» dosmrtnih ječe. Med gotovostjo dosmrtnih ječe in nejasnimi, meglenimi alternativami, se volilci odločajo za gotovost. Posebno še v trenutku, ko napad terorizma poudarja nujnost strogosti (od tod tudi plebiscit za zakon o zaščiti javnega reda). Zato bi bilo gotovo bolje, če bi o celotnem kazenskem zakoniku razpravljali parlament. Krivdo pri tem nosi seveda predvsem vlada, ki že več kot 10 let zavlačuje reformo kazenskega zakonika.

2. Ljudje so se bali pomot. V nekaterih primerih sem slišal ljudi, da so glasovali petkrat NE, ker so se bali pomote. Niso tvegali možnosti, da bi pomotoma oddali svoj DA gibanju za življenje. V temni kabini so bile tudi barve (poleg besedila na glasovnicah) dokaj nejasne in težko razločne.

3. Nesorazmerna pozornost. Vsa teža debate o letošnjih referendumih se je vrtela okoli vprašanja prekinitev nosečnosti. To je tudi logično, če pomislimo, da je to problem, ki tako ali drugače zanima 90% celotnega prebivalstva in gotovo 51% volilcev ženskega spola. Dosmrtna ječa pa se trenutno tiče 290 primerov kaznjencev. Interes je bil torej znatno različen. Tudi KPI je osredotočila svoje posege predvsem v zvezi z zakonom 194 ter znatno manj, skoraj obrobno, vprašanje dosmrtnih ječe.

Za ostala referendumu (zakon «Cosiga» in orožni list) pa le nekaj kratkih ugotovitev. V primeru zakona o zaščiti demokratičnega reda lahko mirne duše ugotovimo, da se je ljudstvo plebiscitarno izreklo za strogost in nepopustljivost v odnosu do terorističnega nasilja. Radikalci pa so s tem, da so sprožili referendum, storili medvedjo uslugo naprednim silam, ki so svoj čas upale na možnost delne spremembe zakona. Po takem, plebiscitarnem glasovanju, je možnost spremembe nekaterih senčnih aspektov zakona kratkomalo nemogoča.

V zvezi z orožnim listom pa naj velja, da se v tem primeru ni obnesla hinavska narava radikalcev. Referendum so predlagali zato, da bi tako posredno dosegli prepoved lova in razorožitev lovcev. Dobili so, kar so iskali. Ankete javnega mnenja so namreč pred meseci dokazale, da je 65% italijanskih volilcev proti nenadzorovanemu lovu, referendum o orožnem listu pa je radikalce kaznoval. Tudi to je nov dokaz o realizmu volilcev, ki ne nasedajo zavajanju javnega mnenja in lažem propagande.

Sistem referendumov kaže spremeniti

Končno še zaključna misel o samem sistemu referendumov. Gotovo je, da so referendumi pomembna ustavna pravica in državljanska svoboščina, saj dajejo ljudstvu zadnjo besedo, tudi proti odločitvam parlamenta. Zato jih moramo ohraniti. Izkušnje zadnjih let pa nam dokazujejo, da lahko referendumi postanejo orožje v rokah neodgovornih sil. Zato jih kaže prilagoditi sedanjim razmeram. Tako se, na primer, strinjam s tem, da bi morali referendumi zadevati odpravo celotnega zakona, ne pa posameznih členov, vejic ali pik. Morajo torej biti globalni in ne delni. Tudi vprašanje na glasovnicah naj bo jasno, vsem razumljivo, predvsem pa konkretno. Končno pa kaže omejiti možnost predlaganja rafalov referendumov. Parlament naj določi nov kvorum podpisov, ki je potreben za referendumski postopek. Sedanjih 500 tisoč je odločno premalo, saj se je od vojne dalje število volilcev v Italiji več kot podvojilo.

Tudi ustavno sodišče naj o sprejemljivosti referendumov odloča vnaprej in ne po tem, ko so bili podpisi že zbrani. Končno bi moral zakon predvideti nekakšen «rok» parlamentu, v katerem bi se parlament izrekel o spornih zakonih, jih potrdil ali pa spremenil in se s tem izognil referendumu.

To so, seveda, osebna mnenja, čeprav se o njih v partiji in drugih demokratičnih silah živahno razpravlja.

Referendumi in Slovenci

Kaj pa Slovenci?

NE je dosegel med Slovenci odstotke, kot malokje v Italiji. Zato lahko spet zapišemo, da smo Slovenci dokazali globoko zrelost in razumevanje problemov, pa tudi laično miselnost. Resnici na ljubo je dokaz zrelosti tudi v tem, da se referendumska kampanja med Slovenci ni zaostrila. Ni bilo pretiranih polemik in tudi primerov neokusnih špekulacij ne. Osamljenih primerov ne gre jemati v poštev.

Pač pa se je dokazalo, da je bila le deloma upravičena zaskrbljenost nekaterih naprednih organizacij za glasovanje v Benečiji. Rezultati iz Benečije kažejo, da so Beneški Slovenci realisti, zreli in laično razpoloženi in da ni nikjer prevladal DA. Če je kdo mislil, v Benečiji, da bo na tem referendumu postavil hipotezo političnega značaja nad tem delom naše narodnostne skupnosti, se je bridko uštel.

Referendumi so mimo, boj pa se nadaljuje. Vsi smo za nekatera spoznanja bogatejši, tudi tisti, ki so nad rezultati nedeljskega glasovanja razočarani. Nič nepopravljivega se ni zgodilo, so pa pred nami veliki in resni problemi, ki terjajo dobre volje, enotnosti in bojevitosti. Na tej poti moramo naprej.

Stojan Spetič

Tomažičeve mame ni več

Prenehalo je biti plemenito in trpeče srce Eme Tomažič, simbola slovenske matere, ki je v bridkih trenutkih slovenske zgodovine izgubila vse, kar je bilo

mogoče izgubiti, razen ponosa in življenja. Pa še to je zaradi krvavih izgub bilo posejano z grenkobo, pekočimi bolečinami spomina, ki je ni zapustil do zadnjega trenutka.

Tomažičeva mama se je rodila pred 84 leti v Škrbini, na Krasu, v številni družini. Že kot mlado dekle je na začetku stoletja prišla v Trst, kjer je spoznala trgovca Josipa Tomažiča. Ustvarila sta si družino, ki jo je leta 1915 osrečilo rojstvo prvorojenca. Pinka, nekaj let pozneje pa še hči Danica.

Tomažičeva otroka sta doraščala v obdobju naraščajočega fašističnega nasilja na Primorskem. Zgled bazoviških junakov ju jo osrčil, da sta krenila po poti upora. Pinko Tomažič je v kratkem postal voditelj komunistične partije, okoli sebe je zbiral slovensko mladino in jo pripravljaj na vstajo. Slutil je vojno in nujnost upora ki naj osvobodijo slovenski narod zatiranja.

Ema Tomažič je z materinsko dobroto trepetala za usodo bojevitiga sina, a ni ovirala njegove dejavnosti. Srce ji je pravilo, da se Pinko bori za svetle ideale. Na drugem tržaškem procesu, pred posebnim sodiščem, je bil Pinko Tomažič med drugimi obsojen na smrt. Ustrelili so ga na Opčinah 15. decembra 1941. Strahotni udarec je Tomažičevo mamo potrl, začela se je bridka kalvarija, ki ji je v nekaj letih iztrgala iz objema vse ljubeče člane njene družine.

In vendar se ni odrekla, ko je šlo za narod. Na svojem domu nad Ulico Rossetti, je v bunkerju skrivala in sprejemala aktiviste osvobodilne fronte. Za sodelovanje v narodno osvobodilnem boju sta se odločila tudi Pinkova sestra Danica in njen mož, pesnik Stanko Vuk. Toda njune namene je preprečila zločinska roka. 10. marca 1944 so izdajalci zahrbtno ubili Danico in Vuka. Srce Eme Tomažič je raztrgala nova bolečina. Le tri mesece po tem krvavem dogodku, je Tomažičeva mama ostala povsem sama, s svojimi spomini. Ob prvem bombardiranju Trsta, 10. junija 1944, je pod bombami izgubil življenje tudi mož Josip.

Ema Tomažič je vse svoje življenje posvetila odtlej tem likom boja za svobodo. Čeprav jo je spomin skeleče mučil, se je udeleževala vseh spominskih svečanosti za sinom in svojci, vseh protifašističnih shodov in prireditev. Udeleževala se je kulturnih in političnih dejavnosti. Njen Sin Pinko je bil leta 1949 proglašen za narodnega heroja, sama pa je prejela več priznanj. Zadnje odlikovanje predsedstva socialistične federativne Jugoslavije je prejela pred letom dni med krajšo svečanostjo na tržaškem konzulatu.

Sedaj Tomažičeve mame ni več. Pridružila se je ljubljnim otrokom in možu, katerim je posvetila vse svoje življenje. S Tomažičevo mamo odhaja lik trpeče primorske matere, ki ji usoda ni prizanesla še najmanjše bolečine. Naj ji bo tudi zato lahka naša zemlja.

Kulturno društvo »Primorsko« iz Mačkolj je v nedeljo 10. maja priredilo bogato proslavo ob 60 letnici požiga vasi. Prirediteljem je bilo tudi vreme naklonjeno in priklicalo več tisoč ljudi. Pred spomenikom je spregovorila Danica Smotlak in se poklonila žrtvam nacifašizma. Med drugimi važnimi osebnostmi so bili prisotni predsednik deželne sveta Colli, generalni konzul SFRJ Štefan Cigoj, delegacija iz Marezig, župan dolinske občine Edvin Švab in zastopniki raznih kulturnih, športnih in političnih organizacij. Predsednik domačega društva Robert Smotlak je imel slavnostni govor, v katerem je orisal tragične dogodke izpred 60 let in na koncu poudaril pomen in važnost takih svečanosti, ki naj bodo posebno mladim v opomin, saj moramo braniti ideale, za katere so se naši predniki borili. Tudi domača kapljica in partizanski golaž sta po končani slovesnosti pripomogla k vedremu razpoloženju in spošteni družbanosti.

«Izlet prijateljstva»

V okviru pobud pobratenja z občino Buje je devinsko-nabrežinska občinska uprava že drugič priredila »izlet prijateljstva« z ladjo Dioneo, ki je odplula v nedeljo, 10. maja iz Sesljana proti Umagu. Izleta se je udeležilo več sto občanov, nekateri tudi z lastnimi vozili, vsi pa so ob lepem sončnem vremenu in zelo gostoljubnem sprejemu Istranov doživeli nepozabno prijateljsko srečanje. Izletniki so bili deležni lepih presenečenj, kot na primer pristrčne in bogate zakuske ter potovanje z dvema turističnima vlakoma v letovičarsko središče Katoro. Poskrbljeno je bilo tudi za kulturni in športni spored.

Omeniti moramo predvsem koncert poštvovalne in vedno bolj kvalitetne nabrežinske godbe ter pobratene godbe iz Babičev. V športnem delu programa sta se pomerili nogometni ekipi iz Ribiškega naselja in krajevno moštvo iz Umaga. Prisostvovali smo tudi balinarskemu turnirju, katerega so se udeležila moštva Sokol iz Nabrežine, iz Sesljana (S. Mauro) in dve moštvi iz Umaga.

Taka srečanja so zelo važna, ker poleg zabave in zdrave uprave prostega časa zblížujejo ljudstva dveh sosednjih držav in kujejo mir ter sožitje med narodi, kar je tudi pglavilni cilj devinsko-nabrežinske občinske uprave.

Po 23-letni prepovedi zopet slovenska beseda na Trgu Unità

Shod o referendumih je organizirala KPI

Vračamo se na ta trg po 25 letih, ker je to naša pravica, ki jo predvideva ustava. Naš shod ni torej nekaj posebnega, pomeni samo odpravo nesramnega «veta», ki so ga vzostavili pred tolikimi leti. Takrat sem bil sam prisoten na prefekturi in protestiral sem zaradi takega nedemokratskega obnašanja. Danes si mislim, koliko boja je bilo potrebnega, da smo to pravico dosegli, in v teh bojih je bila naša stranka vedno v prvi vrsti, dosledno in potrpežljivo. Danes obračamo novo stran v naši zgodovini, po tisti, ki je določila meje med Italijo in Jugoslavijo, ki jo predvidevajo osimski sporazumi.

Današnja manifestacija mora biti znak kulturnega sožitja med Italijani in Slovenci v Trstu, mora biti tudi v interes vse države in v korist miru med narodi.

Spomniti se moramo na nesramne napade na našo tov. Jelko Gerbec, ko je predstavila v parlamentu svoje predloge za globalno zaščito Slovencev. Mi, komunisti se borimo zato, da se tudi v naših krajih vzpostavi medsebojno spoštovanje, med ljudmi, enakopravnost v pravicah in dolžnostih, enotnost med Italijani in Slovenci za demokracijo in za gospodarski razvoj Trsta. Prav zato se trdno zavzemamo, da vlada čimprej začne z razpravo, ki zadeva globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti. To je obenem tudi veliki dolg italijanske ustave, slovenski narodnostni skupnosti, ki je tako veliko žrtvovala v boju proti fašizmu in v partijskih vrstah.

Spomniti se moramo žrtev v Rižarni, obešencev v ulici Ghenga in v ulici d'Azeglio, talcev z Opčin in Proseka, in vseh, ki se niso vrnili iz koncentracijskih taborišč.

Danes se Trstu odpira nova pot demokratične zrelosti za vse ki hočejo nadaljevati po njej in ustvariti naši mladini pogoje, ki jih bo le-ta sprejela ponosno in ponižno obenem.

Preteklost se ne more vračati in prevladati v sedanjosti. Naša zgodovina pa je bogastvo, ki ga hočemo ohraniti, ker je del nas in tega, kar smo bili in kar danes smo. Zato spodbujamo vseh, ki so danes tukaj prisotni, naj se resno zamilijo, naj se ne odrečejo smislu odgovornosti in naj ne obračajo zgodovine tržaških slovenskih in italijanskih komunistov. To je zgodovina internacionalistične in razredne dosledne tradicije, katere element je tudi današnja manifestacija na tem trgu, tako, kot so bile manifestacije v letih 1946 - 1952 in 1956, skupaj s tov. Pajetto in Terracinijem. Na to sem ponosen, in zato smo danes velika partija.

Claudio Tonel

N. 144/58

IL COMMISSARIO GENERALE DEL GOVERNO
PER IL TERRITORIO DI TRIESTE

PREMESSO che in occasione di un pubblico comizio indetto dal Partito Comunista Italiano per il giorno 17 corrente in questa Piazza dell'Unità d'Italia, un oratore - secondo il programma del comizio stesso - dovrebbe prendere la parola usando la lingua slovena;

CONSIDERATO che la su menzionata Piazza - essendo stata, nella storia della Città, teatro delle principali e maggiori manifestazioni patriottiche triestine - e' assunta, per la grande maggioranza della popolazione, a simbolo dell'italianità di Trieste così che il presunta discorso in lingua slovena non solo ha dato luogo alle più vivaci reazioni ma ha anche determinato in larghi strati della popolazione il preciso intendimento di impedire con ogni mezzo tale manifestazione da detti strati ritenuta provocatoria ed offensiva;

RITENUTO pertanto che tale comizio, così come programmato, sarebbe destinato a determinare un gravissimo perturbamento dell'ordine e della sicurezza pubblica;

VISTO il rapporto 14 maggio 1955 n. 02396/2/17 della Questura di Trieste ed il rapporto 14 maggio 1955 n. 19/469/1954 del Comando Gruppo Carabinieri di Trieste;

RITENUTO che sussistono, nel caso, i motivi di grave necessità pubblica previsti dall'art. 2 del T.U. della Legge di pubblica sicurezza, approvato con R.D. 18 giugno 1931 n. 773;

O R D I N A

Il comizio indetto dal Partito Comunista Italiano per il giorno 17 corrente a Trieste in Piazza dell'Unità d'Italia, con le modalità sopreccennate e' proibito.

Gli ufficiali e gli agenti delle forze pubbliche sono incaricati della esecuzione della presente ordinanza.

Il questore e' incaricato della notifica dell'ordinanza medesima.

Trieste, 15 maggio 1958

IL COMMISSARIO GENERALE DEL GOVERNO
(dott. Giovanni Palombara)

Spričo dejstva, da bi moral na javnem zborovanju, ki ga je napovedala Komunistična partija Italije za 17. t.m. na temu trgu Unità d'Italia eden izmed govornikov — kot je rečeno v programu zborovanja — govoriti uporabljajoč slovenski jezik;

upoštevajoč, da je omenjeni trg - ker je bil v zgodovini mesta prizorišče glavnih in največjih patriotskih tržaških manifestacij — za veliko večino prebivalstva povzdignjen v simbol italijanstva Trsta, tako da napoved govora v slovenskem jeziku ni sprožila samo zelo živahne reakcije, temveč je tudi v širokih slojih prebivalstva povzročila jasen namen, z vsakim sredstvom preprečiti tako manifestacijo, ki jo imajo omenjeni sloji za izzivalno in žaljivo; — se zato smatra, da bi tako zborovan-

je, tako kot je bilo predvideno, povzročilo zelo hudo motnjo reda in javne varnosti; — po pregledu poročila tržaške kvesture štev. 02396-2-17 od 14. maja 1954 in poročila poveljstva Skupine orožnikov v Trstu štev. 19-469-1954 od 14. maja 1955; — ker se smatra, da obstajajo v tem primeru razlogi hude javne nuje, ki jih predvideva člen 2 Enotnega besedila zakonov o javni varnosti odobrenega s kr. odlokom od 18. junija 1931 št. 773, ukazuje: — Zborovanje, ki ga je napovedala Komunistična partija Italije za 17. t.m. v Trstu na trgu Unità d'Italia na omenjeni način, je prepovedano — Člani in agenti javne sile so pooblaščen, da pričujoči ukaz izvršijo. — Kvestor je pooblaščen, da ukaz dostavi. — V Trstu, 15. maja 1958 — Generalni vladni komisar dr. Giovanni Palombara».

OBČINA DEVIN - NABREŽINA

1 Nabrežina	34	255	133	159	50	241	26	262	30	263
2 Nabrežina	48	290	101	239	70	270	45	293	55	281
3 Nabrežina	36	245	87	199	48	240	41	243	55	227
4 Sesljan	91	403	148	349	107	385	71	419	82	415
5 Devin	63	226	62	226	72	216	50	232	78	215
6 Mavhinje	24	179	70	135	35	170	16	190	50	178
7 Šempolaj	42	315	172	187	55	304	41	314	33	328
8 Nabrežina	37	305	142	207	52	236	43	307	66	288
9 Ribiško naselje	71	437	154	360	92	422	71	440	162	363
10 Sesljan	69	413	124	357	85	393	68	411	91	395
11 Sesljan	84	245	92	247	84	242	67	257	117	226
12 Sesljan	91	348	117	324	107	334	96	341	123	317
13 Nabrežina	50	318	98	273	80	231	43	326	60	311
14 Devin	75	328	91	318	92	314	64	331	48	317

Mnenje ...

Moje mnenje je verjetno zelo skromno v primeri z izjavami, ko smo jih te dni slišali in brali. Tudi nimam posebnih zahtev, rada bi le povedala svoje vtise po objavi prvih volilnih rezultatov, oziroma ob številkah, ki nam te dni plešejo pred očmi.

Vsi vemo, da je prevladala, takorekoč, zdrava pamet. Najprej kot ženski in materi, sicer pa zaradi njegove važnosti, se mi zdi nujno, da se zaustavim pri referendumu, za zakon, ki ureja materinstvo in prekinitev nosečnosti.

Splav je vedno bil, verjetno bo tudi vedno obstajal. Toda danes, s potrditvijo že obstoječega zakona 194 lahko drugače gledamo na to socialno črno piko. Še pred desetimi leti se v Italiji ni smelo propagandirati sodobnih kontracepcijskih metod, danes je ogromen odstotek državljanov zavestno in zrelo prečrtal NE odpravi tega še tako «mladega» in že tako učinkovitega zakona. Učinkovitega predvsem zato, ker se je marsikatera ženska, ki je bila tako ali drugače prisiljena splaviti, zatekla v primerne zdravstvene ustanove in družinske posvetovalnice, ker se je zavedala; da tako ne bo postavljala na tehtnico niti svoje denarnice, še manj pa svojega zdravja. Ostajal ji je samo nekaj občutek poraza in manjvrednosti, ustvarila pa si je drugačno gledanje na spolnost brez strahu in sramu pred najhujšim. Za tak korak se ženska odloči sama, zavestno, med tisočermi oklevaji in ugibanji, če pa se že odloči, ji tega ne sme in ne more nihče preprečiti.

In tako se moram nujno zamisliti ob izjavah predstavnikov Gibanja za življenje. (z radikalci se raje ne ukvarjam, saj je njihov «dietetski» predstavnik že sam po sebi velika farsa) Torej Gibanje za življenje, ki pa se giblje okrog

OBČINA DOLINA

1 š. Gregorčič	38	218	103	155	45	214	36	233	71	200
2 š. Gregorčič	72	406	220	269	77	404	56	427	61	437
3 Boljunec	33	189	91	131	38	186	34	191	41	184
4 Boršt	57	323	191	199	59	329	54	323	55	336
5 Ricmanje	51	354	181	234	53	354	59	350	58	352
6 Domjo	78	322	150	261	86	330	77	332	75	338
7 Pesek	26	105	52	83	38	97	40	101	43	95
8 Mačkolje	51	332	201	183	66	317	40	353	90	310
9 Domjo	88	323	119	308	108	322	88	337	85	341
10 Boljunec	50	363	213	210	60	363	48	371	37	385
11 Domjô	60	282	133	215	73	277	70	279	53	301

OBČINA ZGONIK

1 š. Zgonik	86	393	212	267	100	382	78	407	77	419
2 š. Salež	32	291	139	190	58	270	36	301	42	297
3 Briščiki	131	428	201	359	155	415	110	454	121	448

OBČINA REPENTABOR

1 Col	68	436	193	323	89	427	72	436	89	427
-------	----	-----	-----	-----	----	-----	----	-----	----	-----

POKRAJINA TRST

REFERENDUM	DA		NE	
	GLASOVI	%	GLASOVI	%
ZAKON COSSIGA	32.848	18,0	149.699	82,0
DOSMRTNA JEČA	49.260	26,7	135.396	73,3
OROŽNI LIST	40.480	22,0	143.805	78,0
SPLAV (Radikalci)	31.509	17,3	150.624	82,69
SPLAV (Gibanje za življenje)	46.420	25,1	138.639	74,9

še nerojenega otroka samo do četrtega meseca nosečnosti, do takrat namreč, ko ženska potencialno ne more več splaviti. Po tej «ugodni» dobi se Gibanje avtomatično ustavi. Svoje je opravilo, na spored pride sedaj porod in rojstvo otroka, žal, večkrat nezaželenega. Kje

je Gibanje, ko handikapirani zahtevajo svoje pravice in protestirajo v samem središču Rima, kje je, ko se časopisje na debelo razpiše o eni izmed tolikih poškodb ali smrti še odrasčajočih otrok ki so zaradi nepojmljivih družinskih razmer prisiljeni opravljati težaška dela, brez nobene zaščite? Kje je Gibanje, ko se celo šestletni fantiči potikajo po neapeljskem pristanišču in iščejo «stranke» za svoje večkrat še mladoletne sestre? Seveda, splav je umor, osveščenost je greh, prostitucija mladoletnikov je nekaj minljivega. Toda Gibanje se, glej čudeži!, zopet pojavi, ko katera izmed teh mladoletnic zanosi, da bi ščitilo življenje še nerojenega otroka.

Po vsem tem se lahko samo vprašam, s kakšno pravico in na kateri podlagi, tako Gibanje za življenje, lahko prisili žensko, da pride z nosečnostjo do konca in da življenje otroku, za katerega ne ve, če bo lahko normalno in zdravo živel, če ga bo sposobna vzgajati in ljubiti. Otroka lahko rodimo samo, če si ga zares želimo, samo če vemo, da mu bomo lahko nudili vse tisto, kar mu sodobna družba odmerja. Nosečnost sta zgolj stvar ženske, novorojenega otroka morata starša ljubiti in vzgajati, splav mora biti tudi družbeno vprašanje, pa čeprav tako težko.

Prve, ogromne razdalje so ženska gibanja že premostila, javnost je na minuli referendumu dokazala, da se ljudje ne nameravajo vračati v preteklost, pa čeprav se Gibanje še tako energično giblje in čeprav se bodo radikalci še enkrat; končno, odrekli nekaj obrokom hrane, da bodo vsaj otroci iz tretjega sveta malo bolj siti.

Mima Kapelj - Rapotec

Umrli je

Rado Simoniti

V petek, 14. maja je nenadoma umrl znan slovenski dirigent in skladatelj Rado Simoniti.

Bil je, med drugim, ustanovitelj slavnega partizanskega pevskega zbora «Srečko Kosovel», s katerim je domala po vsej Evropi ponesel slovensko borbeno pesem, za svoje zasluge na kulturno glasbenem področju pa je leta 1975 dobil Prešernovo nagrado.

Pokopali so ga v rodni Fojani, v Goriških Brdih, v nedeljo.

Na pokopališču mu je v poslednje slovo spregovoril tudi Oskar Kjuder, vodja Tržaškega partizanskega pevskega zbora «Pinko Tomažič». Med drugim je dejal:

«Mi, tvoji pevci zbora jugoslovanske armade, se te bomo, dragi Rado, vedno spominjali. Težki so bili dnevi, a obenem slavni. Ponosni smo bili, ko si na koncertih širom po Evropi, dvignil roke in oglasila se je naša pesem. Tista pesem, ki nas je bodrila in vodila od zmag do zmag.

Pod tvojim umetniškim vodstvom so v pesmi vsa srca pevcev Srečka Kosove la izpričala od kod smo in čigavi smo. Bil si nam pravi tovariš in duhovni vodja. Mi, pevci borci, smo te neizmerno cenili kot človeka in glasbenika, ki si iz nas ustvaril glasbeno telo, ki je dihlo s polnimi pljuči. Vsepovsod, kjer smo nastopali, je iz oči vseh nas izžarevala misel našega Tita in velike partizanske epopeje jugoslovanskih narodov in narodnosti. Širom po Evropi so po naših pesmih spoznavali našo revolucijo, ki ni samo narodna marveč tudi socialna.

Tebi, dragi Rado, smo dolžni zahvale za vse, kar si nam dal.

Sprejmi poklon partizanskih pevcev iz vsega našega zamejstva.

Naj ti bo lahka domača, briška zemlja!».

PRISPEVKI

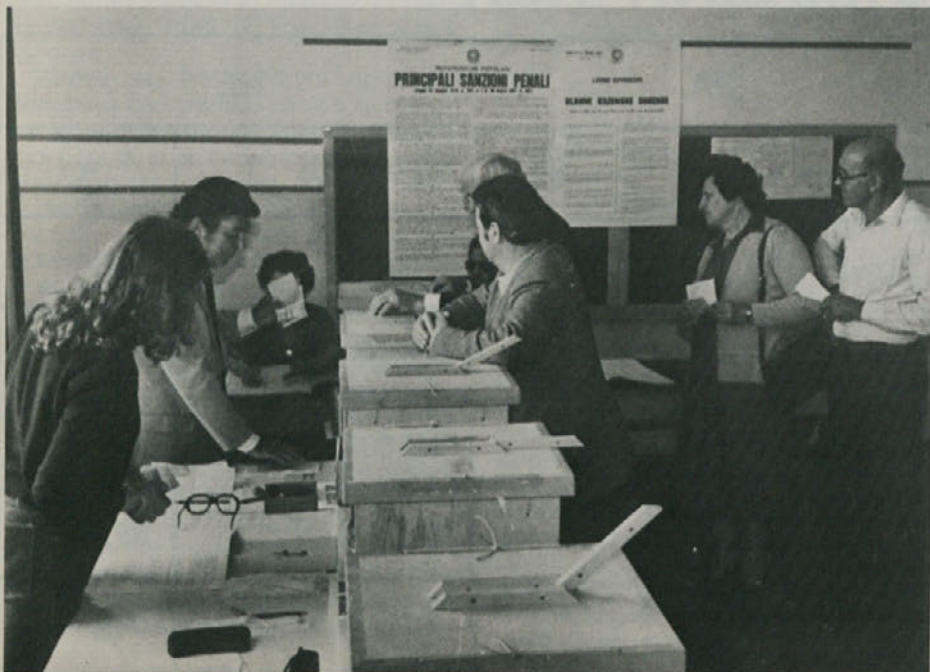
Ob vpisu naročnine prispevajo:
Zdravko Pavlič, Boršt, 4.000 lir
Mila Giovannini, via Caprin, ter Miro Giovannini, via Mansanta, 3.000 lir.

V počastitev spomina Rada Simonitija, velikega kulturnega delavca in skladatelja, prispevata Jelka in Albin Škerk, 20.000 lir za sklad DELA.

Vsem se iskreno zahvaljujemo.

OBČINA MILJE

1	Ul. D'Annunzio	72	364	110	318	66	369	63	368	106	335
2	Ul. D'Annunzio	54	304	85	279	54	308	52	309	85	283
3	Ul. D'Annunzio	59	483	160	388	79	474	59	487	112	434
4	Ul. D'Annunzio	73	602	175	510	100	585	80	597	109	571
5	Ul. D'Annunzio	44	347	117	278	52	346	43	353	64	336
6	Ul. D'Annunzio	68	380	142	308	75	375	61	392	83	371
7	Ul. D'Annunzio	76	426	187	318	89	414	74	432	119	403
8	Ul. D'Annunzio	64	402	133	333	91	378	58	412	108	369
9	Ul. D'Annunzio	70	413	152	335	69	414	65	417	83	397
10	Korošci	52	396	226	235	83	374	64	388	39	420
11	Zindis	61	437	181	319	63	442	47	459	61	447
12	Zindis	101	519	200	424	112	507	72	544	98	523
13	Čampore	79	461	180	367	91	453	71	468	72	464
14	Žavlje	94	379	139	337	114	363	92	374	101	380
15	Žavlje	105	481	198	391	125	471	107	476	111	487
16	Korošci	56	297	123	234	70	284	52	302	60	299
17	Žavlje	85	416	174	333	109	396	84	419	74	431
18	Ul. D'Annunzio	87	473	156	406	110	452	71	481	118	435
19	Ul. D'Annunzio	48	274	103	218	61	261	41	276	67	250

Politika krajevnih uprav na Tržaškem

Se pripravljala «tržaška Jalta»?

Kljub navideznemu zatišju zaradi kampanje o referendumih, pa se je nekaj premikalo te dni tudi na ožjem političnem področju pri nas, v Trstu.

Prav je, da na kratko obnovimo stvari. KPI je pred dobrim mesecem dni odpovedala sodelovanje v petstranski koaliciji, ki je upravljala tržaško pokrajino in bi morala, skladno s podpisanim sporazumom, predstavljati «alternativo» načinu vladanja Liste da Trst. To pa se ni zgodilo, nasprotno, KD je svojim partnerjem vsilila mlačnost v odnosih do LpT, zameglila nekatere izmed kakovostno pomembnih obveznosti (boj za globalno zaščito Slovencev!), istočasno pa navezala v tržaškem občinskem svetu skorajda zavezniške odnose s Cecovinijevo upravo.

Na vse to KPI ni pristajala in ne pristaja. Predlagali smo, po obsežnem posvetovanju baze in razčlenjeni diskusiji v pokrajinskem komiteju, preverjanje odnosov, predvsem pa dogovor levičarskih in laičnih sil v odnosu do KD in LpT.

To ni nekakšna ponudba «velike koalicije», kot je bilo slišati osamljeno in strogo osebno mnenje tudi iz naših vrst, pač pa širokopotezen politični načrt oblikovanja demokratične alternative v tržaški družbi. Alternative, ki naj sloni na petih točkah zaščite Slovencev, protifašistične angažiranosti, izvajanja osimskega dogovora, industrijskega razvoja Trsta in avtonomije na kompenzacijski ravni. Teh 5 točk nismo opustili in bodo še naprej temelj našega političnega boja, pa čeprav v opoziciji.

Na drugi strani pa se je nekaj premaknilo. KD je okoli sebe zbrala nekdanje levosredinske zaveznike (več ali manj današnjo vladno koalicijo v Rimu in deželi) ter oblikovala takoimenovano «tretjo silo». Namen te tretje sile naj bi bil, po demokrščanski zamisli, zagotoviti upravna ravnotežja na Tržaškem ali, po domače povedano, razdelitev interesnih sfer med KD in LpT. Na mizo so zato postavili vse pomembnejše centre oblasti, ki so sporni: krajevno zdravstveno enoto, občino Trst, pokrajinsko upravo in celo devinsko-nabrežinsko občino...

Zdi se tako, da se pripravljala nekakšna «mala tržaška Jalta», ki naj bi KD z zavezniki in LpT na drugi strani ob vzajemnih podporah omogočila upravljanje pomembnejših tržaških ustanov.

Ni še povsem jasno, če na tako «tržaško Jalto» pristajajo socialistični tovariši in Slovenska skupnost, predv-

sem pa nam ni jasno, ali poleg «upravnega ravnotežja» predvideva taka razdelitev interesnih sfer tudi kak politični program. Kaj dajeta KD in LpT drugim manjšim strankam v zameno za ponujeno podporo? Samo nekaj mest v upravnih odborih, ali tudi politične koncesije? Bo KD spremenila svoje dosedanje stališče do Slovencev in njihovih zahtev? Bo LpT spremenila svojo protislo-

vensko in protijugoslovansko politiko?

Trenutno v «treji sili» in tej mali «tržaški Jalti» ne vidimo prave programske zasnove, pač pa nevarnost zapakanega barantanja za nenačelna ali prestižna mesta. Upati je le, da ne bomo Slovenci (v tem primeru devinsko-nabrežinska občinska uprava) drobiž, s katerim bodo poravnani odprti računi!

st.s.

Senatorji KPI poudarjajo nujnost razprave o globalni zaščiti

Predsedniku senatne skupine za ustavna vprašanja Antoninu Murmuri, so komunistični senatorji poslali pismo v katerem zahtevajo nujno postavitve na dnevni red in začetek razprave o zakonskih načrtih KPI in drugih strank glede globalne zaščite Slovencev v Italiji. To so: osnutek št. 747, ki zadeva globalno zaščito slovenske narodnostne manjšine, osnutek št. 56, ki ga je predstavil sen. Lepre in osnutek št. 1175, ki ga je predložil sen. Fontanari.

«Gornjo zahtevo postavljamo zato, ker je treba nujno rešiti odprta vprašanja ki zadevajo pravice slovenskih državljanov v Italiji v skladu z obvezami iz členov 3 in 6 italijanske ustave.

Slovenska manjšina je namreč edina, ki še ni dosegla uzakonjenih pravic, medtem ko je bilo že pred časom, pravično, poskrbljeno za narodnostne manjšine na Južnem tirolskem in v Dolini Aoste. Do sedaj je parlament sprejel samo dva zakona za slovensko manjšino in sicer: leta 1961, zakon št. 1012, o ureditvi slovenske šole in leta 1973, zakon št. 932, norme o osebju slovenskih šol.

Ostale zakonodajne pobude senatne skupine KPI in drugih strank (PSI, PSIUP), so v preteklih mandatnih dobah ostale brez odmeva.

Najbrž ne bo odveč poudariti, da je senatna skupina KPI predstavila v peti mandatni dobi, točneje leta 1970, zakonski osnutek o globalni zaščiti, kot jih je predstavila v naslednjih mandatnih dobah, ker predmet ni bil nikoli proučen od posebne komisije.

Isto usodo so imeli predlogi, ki so jih predstavili PSI in PSIUP.

Leta 1977 je tedanji predsednik vlade Andreotti umestil posebno vladno komisijo za proučitev vprašanj slovenske manjšine, ki naj bi izdelala dokument za vlado. Komisiji je bil dodeljen rok enega leta za izpolnitev te naloge. Naknadno je bil ta rok večkrat podaljšan, zadnji odlog pa je zapadel 31. decembra 1980.

Sklicujemo se tudi na programske izjave predsednika Cossiga, ob njegovi umestitvi, da bo vlada predložila svoj zakonski osnutek v tej zvezi. Istotako je izjavil sedanjí predsednik Forlani, ko je bil nameščen.

Vlada je večkrat poudarila, da je predložitev tega zakonskega načrta vezana na zaključek del posebne vladne komisije. Slednja je svoje delo opravila pravila že pred štirimi meseci, kljub temu pa vlada ne kaže nobenega namena da bi predstavila svoj predlog. Smatramo, da ne obstaja več noben vzrok za nadaljnje odlašanje dotične razprave v parlamentu.

Sprejetje te normative, ki jo slovenski državljani v Furlaniji-Juljski krajini že težko pričakujejo, pomeni tudi zadostitev mednarodnih obveznosti, ki sta jih Italija in Jugoslavija podpisala v Osimu leta 1975, je pa predvsem znak pravičnosti v okviru demokratične rasti države».

Podpisani: Berti, Jelka Gerbec, Bacicchi, Morandi, Cossutta, Mafioletti, Modica, Ferrara, Stefani, Flamigni

Predsednik komisije za ustavna vprašanja je zagotovil, da bo postavil na dnevni red to vprašanje takoj, po zaključku razprave o reformi založništva ki se bo začela 19. maja.

PORAVNAJTE NAROČNINO ZA LETO 1981

Framazonska zarota?

Ob zaključku redakcije smo prejeli vest, da je predsednik vlade Forlani izročil parlamentu za objavo seznam domnevnih članov tajne framazonske lože P 2, ki jo je vodil Licio Gelli. Slednjega išče policija, vendar se skriva v tujini. Ložo P 2 sumijo, da je vpletena v pomembnejše škandale povojne italijanske zgodovine in da je delovala kot nekaka «država v državi», z lastnimi povezavami, kot nekakšna «visoka mafija» uslug in protiuslug. Povezujejo jo tudi z nekaterimi prevratniškimi poskusi. Na seznamu so ministri, poslanci KD, PSI, PSDI, PRI, PLI in MSI, bančniki, veliko število generalov, kvestorjev, policijskih častnikov, industrijcev, častnikarjev založniške hiše Rizzoli, direktor GR 2 Gustavo Selva in drugi.

Zanimivo je, da je loža P 2 bila razpredena po vsej državi, kjer so delovali njeni aktivni ali «speči» člani. Teh je bilo nekaj tudi v našem mestu. Na seznamu je predvsem aktivni član od 1977, sindikalist dr. Carlo Fabricci, ki že vsa povojna leta vodi tržaško CCdL-UIL. Dalje najdemo na seznamu inž. Lucianija, ginekologa Golimberija in slovenskega odvetnika Branka Agneletta. Zanj piše, da je bil član lože P 2 par let, nato pa naj bi prestopil v drugo framazonsko organizacijo.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipolito Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst

Predsednik PD «Prosek-Kontovel» Srečko Orel govori pred doprskim kipom rojaka Toneta Ukmarja, ki so ga odkrili v petek, 15. maja, v Kopru